Голос

ТИЖНЕВИК

Львів 17 січня 1937

Рік I. Ч. 2.

Ціна 15 гр.

Адреса: Редакції й Адміністрації Львів, Міцкевича ч. 11.

†

Д-р СТЕПАН ФЕДАК

* 9. січня 1861 — † 6. січня 1937

В останньому часі, в останніх двох місяцях українська земля, українське громадянство понесло дві тяжкі, невіджалувані втрати. Дня 7. грудня 1936. р. перестало битися серце Велетня українського слова Василя Стефаника. Місяць пізніше ніччю з 5. на 6. січня 1937. р. напередодні Різдва Христового покинув ряди активного українства Великий Громадянин його Др. Степан Федак.

Тяжко примиритися з тим. Тяжко повірити, що не зустрінемо вже більше Його завжди рухливого, активного, невсипущого. Його, що знав усіх, усім цікавився, що радів кожним проявом нашого росту й сили й болів усіми труднощами й невдачами українства і його членів. Його, що, не зважаючи на тягар довгих, важких і трудящих років, був завжди неймовірно молодий духом й не минав ніякої громадянської імпрези, ніякого національного свята, відчиту, зібрань ні навіть забави.

Д-ра Степана Федака немає в живих!

Ні! не сила повірити в ту важку, жорстоку своїм змістом правду. Не сила примиритися з тією правдою передовсім тим, що довгими роками зазнавали щастя й тепла Його батьківської опіки. Заточенцям, що для них Він організував поміч в Києві підчас світової війни. Полоненим, інтернованим, політичним в'язням, інвалідам і сиротам, якими опікувався, ніс допомогу й боронив перед судами Він, як організатор Українського Горожанського Комітету підчас і після українсько-польської війни. Емігрантам із СУЗ, що про них він завжди пам'ятав. Політичним в'язням, що їм аж до останньої хвилини свойого трудящого й невсипущого життя — ніс поміч.

Якже ж повірити в смерть Його — Д-ра Степана Федака — усім тим, що він їм опромінював злидні життя й невольні дні? Адже коли пишемо оці рядки — доручують нам листа трьох селянських хлопців, що вийшли в останніх днях із тарнівської в'язниці, в якому просять вони скласти подяку Д-рові Степанові Федакові за батьківську опіку й поміч.

На українських установах в день смерти Його замаяли чорні жалібні прапори. Це ж Він — Д-р Степан Федак — усіх їх будував, творив довгі десятки років своєю працею, трудом і грошем. Чи це буде „Дністер", „Народня Торговля", „Центробанк", „Ревізійний Союз Українських Кооператив", „Земельний Гіпотечний Банк", „Карпатія", „Українська Щадниця" в Перемишлі — для кожної з тих установ Він чимось причинився. В багатьох Товариствах був почесним членом за великі, просто незмірні заслуги свої для розбудови українського життя.

В анналах української історії золотими буквами записане буде ім'я Його, як записане воно в серцях молодого сучасного покоління вогнем любови, пошани й пам'яти.

Постать Його — Великого Громадянина, Діяча й Будівничого буде світлим прикладом для сучасних і майбутніх поколінь Української Нації. І як за життя Його кожний українець шанував і високо ставив авторитет Д-ра Степана Федака, так і над свіжою могилою Його схиляє свою голову у важкому болю ціла Україна, усе українське громадянство, всі ми — і всі ті, що про них він пам'ятав навіть в останню хвилину свойого багатого на працю, змагання й боротьбу життя.

Хай же земля, з якої Він вийшов і для якої боровся і працював буде легкою для свого Невіджалуваного, Великого Сина.

Справа З'їзду Рідної Школи

I.

Жиємо в добі кризи. І то кризи не лише господарської, але загально суспільної. Цю загально-суспільну кризу переживаємо й ми. Переживаємо її в кожній ділянці нашого суспільно-національного організму, на кожному нашому відтинку. Однією-одинокою „потіхою" в тій кризі є хиба те, що переживаємо її не тільки ми, але переживають її й інші народи як недержавні, так державні. Але мала це потіха. Мала вона тим, що, коли державні народи, так би мовити, невтралізують цю кризу у себе відповідними державними законами і залізною рукою державної влади, піддержуваної на випадок потреби, фізичною силою відповідних, призначених до того органів. ми здані виключно на нашу національну свідомість і випливаючу з неї мораль і етику.

На жаль, як виказує життєва дійсність, ті чинники, є ще заслабі для нинішнього людського роду, щоб на них можна всеціло спертти суспільне життя з його хибами, недомаганнями, недостачами.

Витворюється цікавий парадокс (дивовижа): з однієї сторони національно-громадянська свідомість і випливаюча з неї амбіція, мораль й етика, а з другої сторони. розчислювання на ті прикмети, і під їх охороною, поповнювання різних надужить, каригідних вчинків, які, без найменшого сумніву деколи **підпадають під категорію кримінальних злочинів.**

І такі, назвім це делікатно, „парадокси" (дивовижі), стрічаємо у нас дуже часто і то, на жаль, щораз частіше.

І тому, чи не слід нам глибше і поважніше призадуматися над питанням, як далеко можна в суспільному житті, розчислювати на свідомість, амбіцію, мораль і етику? І чи не слід нам призадуматися, над якимись більше конкретними і реальними санкціями, як сама свідомість, мораль і етика, супроти тих людей, які тих прикмет у других надуживають?!

Бо коли ми сьогодні переживаємо оцю загальну кризу, про яку я згадав на початку, глибше і болючіше, як державні народи, кризу, яка викликує хаос й анархію, то тільки тому, що нам брак конкретних, реальних, чи матеріяльних санкцій, які стрічаємо, і якими послугуються інші, головно державні народи.

І коли ми хочемо наш національний організм, і суспільне життя рятувати перед дальшим хаосом, анархією і руїною, **ми мусимо** над такими санкціями подумати.

Але до того питання, ще при нагоді повернемо.

II.

Надуживання національної свідомости, амбіції, моралі й етики, яке викликує хаос і анархію, найбільше і найяскравіше проявляється в збірних середовищах чи виступах.

Тут, при таких виступах, як ніде інде, виявляється як далеко не вистачає сама амбіція, мораль і етика і культурність у збірному житті.

Виказав це й Загальний З'їзд Рідної Школи в дні 25. грудня 1936. р.

Виказала це й частина української преси, розписуючись про той З'їзд.

Українська преса підійшла до оцінки перебігу Загального З'їзду Рідн. Школи, так, як того вимагала не обєктивна оцінка, але її інтерес чи „рація“ її партій, груп, чи угруповань, які вона заступає і яких вона є, чи то офіціозом, чи тільки речником.

Та необєктивність і сторонничість, посунена так далеко, що наприклад дин український пресовий концерн, який розпоряджає кількома часописами, насвітлює перебіг З'їзду Р. Ш. різно, а навіть суперечно. І Богу свічка і чортові, і то вже не огарок, але також свічка.

Розуміється, що таке необєктивне, деколи, аж надто тенденційне насвітлення перебігу З'їзду, підхопила поквапно польська преса і цитуючи деякі місця з часопису, також одного „концерну“, витягає потрібні для неї висновки і пише: „останній З'їзд мав нечувано бурхливий перебіг і переважав поважними авантурами. Частина делегатів, — як видно з легальної української преси — настроєна крайнє націоналістично, намагала, при піддержці численно згромадженої на галерії молоді, розбити З'їзд і недопустити до вибору управи“.

„Про те, що елементи скрайно націоналістичні і кермовані нелегальними чинниками, часто скритими за кордоном протискаються до українських суспільних організацій, та косвітніх, як господарських, є всім від давна відомо“. „Газета Польска“ ч. 10, з дня 10. I. ц. р.

Ось наслідки неперебираючого в засобах, способу боротьби і непочитального насвітлювання наших внутрішньо-суспільних явищ.

III.

Коли підходити до оцінки перебігу послідного Загального З'їзду Р. Школи, то безсумніву, що він був чимось більше як несмачним. Такого З'їзду, та ще й так поважної інституції, як „Рідна Школа“ здається ще не було. З'їзд виглядав скорше на передвиборче віче, як на З'їзд. І треба сподіватися, що **такий** З'їзд більше неповториться.

Але всеж таки до його оцінки, не можна, на мою думку, підходити так механічно і ділити його на два табори молодих „анархістів“ і старших „статочних“ громадян, вибілювати одних і звалювати вину на других, як це зробила українська преса. То вправді упрощує справу, але її ніяк не вияснює. Робиться кривду одним, а не запобігається нетактові, а може навіть надуживанням других. І така постановка справи не може ніколи допровадити до успокоєння і консолідації, та співпраці, на тім відтинку, на якім консолідація і співпраця є **необхідні.**

Тимбільше не можна такого поділу на старих і молодих робити, бо такого в дійсності не було! Як по одній, так по другій стороні якщо вже ділити на два табори, були й молоді і старі.

На мою думку, то для належної оцінки **такого** перебігу З'їзду, краще буде коли ми його поділимо собі на три чинники, а саме: 1. провід З'їзду, 2. делегатів і 3. галерію.

Коли йде про провід З'їзду, то нема найменшого сумніву, що тамже на місці, майже **всі** ствердили, що провід З'їзду, передовсім предсідник, не відповідав ані вазі хвилини, ані вимогам провідництва, ані завданням, з яких не вив'язався. Провід З'їзду спочивав в руках людини, яка не визнавала **елементарних** правил парляментаризму. Бож відмовляти делегатові голосу в справі формальній, **не знаючи ще, що той делегат буде говорити,** „мотивуючи“ відмову тим, що **„сьогодні нема формальних справ“** (дослівно!) то це є нарушення елементарних правил провідництва З'їздом і надуживання уряду предсідника, що випровадило б з рівноваги не тільки молодих, але й старих сивоголових і сивобородих громадян. І від того зачалося те все, чого ми були свідками в дальшім перебігу З'їзду, а що наша преса назвала „авантурами“, чи галабурдами“ молоді і галерії. — Це був той льонт, який „розіграв“ запальний матеріял, який потому кожної хвилини вибухав вже при найменшім зіткненню з найневиннішою „іскоркою“, яка без того попереднього „розгріття“ не мала б найменшого значення.

Але все має свої причини. Мала свою причину й така поведінка проводу З'їзду.

Річ в тім, що З'їздом проводила Управа Рідної Школи. Це є недомагання яке, на мою думку, належало б усунути і змінити в тім напрямі, щоби З'їздом проводила Президія вибирана ним же.

З'їздом проводила Управа, яка мала, на мою думку, не зовсім чисту совість, коли йшло питання про цілорічне ведення чи провідництво „Рідної Школи“. Та Управа сподівалася строгої критики її діяльности. Цю критику вона задумала оминути обмеженням делегатів, від яких вона сподівалася тієї критики, в їх виступах і промовах. Але тут вона стрінулася з сильним спротивом, який не можна було здавити вже тільки або авторитетом, або неформальностями. Першого й бракувало, а другого вжила незручно. І тим способом, втратила панування над З'їздом. Втративши панування над З'їздом, остав одинокий вихід, а саме, передання провідництва в інші руки. На жаль „санкція“ амбіції, тут завела, а іншої санкції З'їзд **чомусь** не хотів ужити. А шкода!

Коли йде питання про делегатів то їх можна було так згрубша, поділити на дві частині. Одна частина, яка для „святого спокою“ нібито хотіла кинути в забуття всі недомагання і промахи Управи, але не була від того, щоб „та друга“ частина ці недомагання і промахи критикувала.

Друга ж частина, як то потім виходило з дальшої її поведінки, хотіла критикувати діяльність Управи, але зовсім не з заміром занархізування, чи розбиття З'їзду, або його опанування, як це вже тенденційно доспівала собі деяка преса, тільки в добрій вірі, для направи відносин в так поважній інституції як „Рідна Школа“.

Коли б у тієї другої частини були такі наміри, які їм інсинуує преса, то вона була б **зорганізувалася.** Одначе тієї організованости не було видно. Це виявилося між іншими також при виборі нової Управи, як при подаванні листи кандидатів, так голосуванні.

Ця друга частина домагалася тільки формальностей і перестерігання правильника при веденні Зборів. Того Провід З'їзду, піддержуваний деякими делеґатами не придержувався. І тут витворився типово український „парадокс часу“. Тих, які домагалися перестерігання формальностей і правильника, названо, в живі очі „анархістами“. Ті ж які, оминали тих формальностей і правильника, остали „правовірними“.

Отже неоправдані були побоювання Управи-Президії З'їзду, перед критикою діяльности, які довели до неформальностей у веденні З'їзду.

Натомісць, ті неформальності довели до того, що галерія той „третій чинник“ З'їзду почала в **дуже нагальний** спосіб вмішуватися до ведення З'їзду.

Це вмішуванняся ґалерії в наради З'їзду, **не може і не сміє бути ніколи нічим оправдане.**

Коли б, тут діяли інші, а не тільки культурні, моральні і етичні санкції, то така галерія, повинна була бути по такім виступі **через п'ять хвилин опорожнена!**

На жаль у нас нема інших санкцій, а діючі є за слабі!

Але час би подумати про інші!

Отжеж, вину, за **„несмачний“** перебіг З'їзду Р. Ш. в дні 25. грудня пононсить передовсім Провід З'їзду і спровокована ним галерія, з якою Провід вже не міг собі дати потому ради.

Вина делеґатів була хиба в тім, що вони не були як слід до того З'їзду підготовані і зорганізовані і не мали, за малими виняткам, жадних конкретних плянів.

Треба сподіватися, що черговий З'їзд Р. Ш. буде інакший.

О. Бойдуник.

З ЖИТТЯ І ПРЕСИ.

За перемогу правди.

Здається ще ніякі Загальні Збори „Рідної Школи“ не дали стільки притоки до єреміяди нашої преси й громадянства („старшого“), як останні, що відбулися 25. грудня 1936. р.

Воно й не диво. На останніх Загальних Зборах позначився дуже гостро, нераз навіть нагально, зудар двох генерацій українського громадянства, або точніше громадянства „старшого“ і громадянства „молодого“, чи коли хочете націоналістичного.

Від Загальних Зборів до Свят Різдвяних, цілих майже два тижні, львівська преса перемелює справу отих пам'ятних Заг. Зборів й не находить стриму в цькуванні „молоді“, в обвинувачуванні її в анархії, руїнництві, злочинстві і т. д. І як завжди на тій плятформі — проти „молоді“ — сходяться усі сили загибаючого світу — ундівці, новозоряпці і „тв..ві націоналісти“ з під знаку нефортунного „вождя“ п. Палієва. Як отара овець віч-на-віч небезпеки вони єднаються в купу для спільної оборони.

Бо ж оті Загальні Збори виявили, як не можна краще усе безсилля й недолугість об'єднаної ундо-паліївщини. Виявили, що її „життєва дорога“ кінчиться, що вона вже на краю пропасти, що наросло вже нове громадянство, що нині чи завтра займе організовано її місце.

З того приводу такий крик.

Врятував покищо позицію ундо-паліївщини в „Рідній Школі“ представник зборів своїм невмінням провадити збори, **своєю** інтерпретацією статуту Т-ва і ще тим, що не завагався покривати своїм авторитетом і гідністю священика неправди й шахрайства всесильних сьогодні махерів з канцелярії „Рідної Школи“.

Проти того, проти тієї неправди виступали останні Збори. Реаґувала — що може й не повинно бути — ґалерія. Але ці виступи і ця реакція свідчать про те, що йде бій за перемогу правди в нашому громадському житті. І що цей бій підняло молоде громадянство.

„Скуткі“ п. Палієва.

Що ундо-паліївщина намагається боронитися перед наступом молодого громадянства всіми доступними собі способами: брехнею і крутійством, наклепами і криком — це справа здавна вже відома й нікого із нас не здивує. І тому на цьому місці приходиться записати тільки для пам'яти перший „скуток“ налогової істерії п. Палієва.

„Ґазета Польска“ з 10. січня ц. р. реферуючи голоси паліївських „Українських Вістей“ про З'їзд „Рідної Школи“ приходить до такого висновку:

„Про те, що крайнє націоналістичні елементи і кермовані нелеґальними чинниками (так! — п. Паліїве — бкр.), часто укритими за кордоном, втискаються до українських су-

[redacted]

спільних організацій, так освітніх, які господарських — це справа віддавна відома. Мусить отже викликати здивування факт зорганізування Загальних Зборів такої поважної інституції, як Т-во „Рідна Школа“ в спосіб, що уможливив невідповідальним чинникам і галерії здобути вплив на хід нарад“.

Чи треба щось додавати до того?! Намагання ундо-паліївщини стягати знову невигідних собі націоналістів і націоналізм до пелеґальщини увінчалося успіхом, чи пак „скутком“. Покищо заміткою в „Ґазеті Польскій“. Але, якщо ФНЄ попрацює дальше в такий спосіб — то напевно із „скутком“ прочистить терен для своєї діяльности.

За яку солідарність?

Зприводу того, що на останніх Зборах „Р. Ш.“ за лістою „молодих“ голосували деякі священики появилася в святковому числі „Мети“ дискусійна стаття п. В. Кузьмовича п. з. „Чи потрібна солідарність українського духовенства в недуховних справах?“

П. посол Кузьмович висуває, ясна річ, таку „тезу“: „у справах, для яких нема вироблених в укр. громадянстві традиційних норм поведінки (н. пр. як у справах політичних) українських священиків повинна обов'язувати солідарність, навіть, коли б це були справи далекі від віри“.

Як мала б була виглядати ця солідарність у випадку Зборів „Р. Ш.“ пан посол не з'ясовує докладно. Протеж з натяку, що „голосування „проти“ („маґістратської“ лісти — бкр) означало подекуди недовіря до середовища, з якого вийшов уступаючий провід установи, очолюваний на цих зборах визначним священиком“ можна б здогадуватися, що „побожним побажанням“ п. посла є, щоб усі священики голосували були за „маґістратською“ лістою й не ставали по стороні „молодих“.

Не хочемо (не наша компетенція!) входити тут в те, з ким, чи з чим мають солідаризуватися українські священики. Але, як обсерватор останніх Зборів „Р. Ш.“, хотіли б запитати ми п. посла, світського спеца від справ УКС-у, чому, коли поіменне голосування над лістами виказало неправду ствердження предсідника, що за „маґістратською“ лістою є більшість, він — отой визначний священик — не уступив з предсідництва — і чому проти того присутні на Зборах священики не зареаґували.

Думаємо, що першим наказом, першим обов'язком священика ставати завжди й усюди солідарно за правду!

Не тратьте куме сили...

Прикладом того, в якому імпасі, яке недолуге й безсиле сьогоднішнє УНДО і його керманичі, може правити стаття Зенона Пеленського в святковому числі „Свободи“ офіційного органу УНДО про „Злих духів нашої землі“.

У своїх глибокоумних соціологічних виводах доводить у тій статті сьогоднішній редактор „Свободи“, що з УНДО-м даремне змагатися, бо хто б „над таким людським матеріялом, як він є у нас в дійсности, і не обняв би після УНДО-ня команду — також нічого кращого не потрапить осягнути, як тепер осягає УНДО“. Що більше — п. Пеленський доказує, що коли „нині той, чи інший наш інтеліґент встає і кидає в УНДО жменю болота — то забуває, що він же ж сам УНДО, що УНДО є тільки висловом і функцією його власного середовища, що воно є таке, яке є, бо такий є цілий край, ми всі“.

Одним словом не тратьте куми сили і... впишіться до УНД-а, як кличе в цьому ж числі „Свободи“ його голова п. посол Мудрий. Шкода кожного вашого зусилля, кожного виступу — ви всі УНДО, — переконує противників УНДО-ня золотоперий речник його, що відбув довгу політичну мандрівку до отого „власного середовища“.

Але треба справедливо відмітити: такого обоснування ундизму, такої оборони УНДО-ня і доцільности його існування — ми ще не читали. Не спромоглися на те навіть такі ундівські ідеологи, як пан Целевич чи Мудрий.

бкр.

Національний обов'язок*)

Завдання культосвіти.

Культ. освіта незвичайно важлива ділянка життя даного нац. організму. Її завданням — виховувати кадри провідників і виховувати загал. Її завданням дбати, щоб дана нація поступала впоряд із іншими націями, щоб ці інші випереджувала. Щоб дана нація не потребувала ніколи відступати у байдуже приязній, чи неприязній зустрічі з кожною іншою нацією світу.

Основним завданням культ. освітньої ділянки подбати, щоб кожний член нації знав: **хто він** і чого він, як член спільноти бажає. І щоб знав говорити за себе сам, як і сам за себе відвічати перед цією спільнотою.

Важливість самоосвіти.

Самоосвітня справа — конечність нашої сучасности. І то часто ця одинична самоосвіта. Або ця гуртова, але направду самоосвіта-наука без учителя. Бо, зовсім слушно підмічує це п. М. Осадчук у своїй статті як підчеркнув це і п. І. М. у 15 ч. „Голосу Нації“ („Темна провінція“) — існують у нас освітники з конечности. Конечністю — знаю з власного досвіду — не завжди є потреба прожитку. Конечність „виявлятися“ в суспільно-громадському життю заіснуве з боязні втратити пошану. Багато бо сіл, зокрема в останніх часах дуже не злюбило інтеліґентів галапасів. І часто гуртові, чи одиниці, що щиро та з належним зрозумінням береться працювати в культ. освітній ділянці, доводиться протиділати й нищити отих трутнів на нац. організмі, що ради свого амбіціонерства зводять на манівці село, чи дану ділянку праці в місті. Очевидно цими трутнями не будуть самі тільки інтеліґенти.

Самоосвіта добре поставлена і добре переведена дає повну запоруку добрих вислідів.

„Самоосвітній рух перейшов уже через перший поріг свойого розвитку, коли то треба було ще тільки закликати до самоосвітньої праці“ — твердить автор статті в „Самоосвітнику“. Й ось з тим не зовсім погоджуюся. Думаю очевидно, що автор думав про самоосвіту в нас. Отже в **нас** у загальному не є ще так добре, щоб уже тільки „поглиблювати працю і розгортати широку видавничу допомогу самоосвітникам“. У нас є ще багато місцевостей (нехай і дав би Бог, щоб менше, чим тих свідомих!), де треба починати від перших і найпримітивніших основ нац. освіту, чи освіту загалом. Є маса місцевостей, де освіту і самоосвіту треба починати **наново**. Адже зовсім небайдужою, навпаки засадничою є справа, як учити, чи вчитися. У нас справа перевиховання „вихованих“ нашими батьками, соціялістами, радикалами і т. п. і „вивчуваних“ комуністами мас — ще далеко й далеко не покінчена. Розуміє це добре й „Самоосвітник“. Правда, за останні роки культ. освітня праця поступила і то дуже вперід. Так скількостево як і якостево. Буває, що людина відірвана на декілька літ із свойого рідного ґрунту — не пізнає тепер свойого села, так змінилось на краще. Одначе не всюди. Бувають ще села й міста де **навіть молоді** думають і поступають „як бувало і як знаєм“, включно з участю в не-своїх товариствах та імпрезах. Вони ще шкідливіші національній справі, чим бувало їхні батьки, бо ж тепер інша доба. І зрештою батьки все поволіли „сидіти вдома й не рипатися“. Або — автентичний випадок: на 180 вояків греко-кат. і православних **тільки один** підносить руку після відчитання опису різних-прерізних національностей — українець. Виступає несміливо, боязко ще двох-трьох, що перед хвилиною признавалися до іншої національности. Чи — теж автентичне: „Як там проживає наш цісар у Відні“ — запитують прогульковців **молоді** на Лемківщині.

Знайти свою дорогу.

Очевидно, не треба узагальнювати поодиноких випадків. Вони трапляються зрештою не тільки в нас. У Франції ще й сьогодні є провінції, де палять чарівниць. А чи не катували в Варшаві, на Сольці відьму за чари в 1926. р.?

І беручи під увагу національний момент та його напругу, ми все таки не зостаємо за другими націями. Зокрема, коли йде про село — навіть про те, що зве себе „руским“, мовляв, „як діди та прадіди“. Незвичайно здібний та інтеліґентний у порівнянні з іншим, от хоч би й з французьким селянством, український селянин коли раз забажає піднестися на вищий щебель культури і національної свідомости — діпне цього напевно. Що так довго не знав він своєї дороги винна тут теж інтеліґенція. Бо — зовсім зрозуміло — від ряду літ установився на селі звичай віддавати провід культ. освітньої праці інтеліґентові. Тим самим від ряду літ уявляло з себе село те, що з себе уявляв інтеліґент, що в тому селі родився, чи тільки проживав. В першій мірі, що уявляв із себе священик. Коли призадумаєтеся над язвою москвофільства, що досі покутує в деяких наших селах у першопричині знайдете завжди діяння в даному селі кацапствуючого священика. Те ж саме із селом у застої, що не проявляло зацікавлення політичними, чи культ. освітніми справами. Проста справа: не цікавився **тим** священик, чи інший інтеліґент „провідник“ села — учитель, студент чи ін.

Оте зв'язування життя села з життям у ньому даного інтеліґента існує ще й досі. Одначе у загальному сучасне село вже настільки прозріло, що знає розпізнати: хто цей інтеліґент і як він хоче **працювати**. І сучасне село нераз уже потрапить повести працю само — мимо, чи проти непоступового, неідейного інтеліґента. Ясно потрапить це й місто. Зокрема волинякам доводиться зводити боротьбу з „батюшкою“ за кожний вияв громадянського життя. Село сучасне уже не приймає на сліпо традиції, що головою читальні **мусить** бути священик. І коли священик не виявиться як направду ідейний організатор бодай одної ділянки суспільно громадянського життя (таких село відразу знає оцінити й пошанувати) він, щораз то частіше не потрапляє здобути собі впливу в даній місцевості.

Ступінь за ступнем.

Тут саме і здібність українського селянства й міщанства. Що вміє вже нераз без жадних учителів, самостійно виховувати кадри освітників. Роки цілі проводитиме сільський хлопчина над спочатку зовсім незрозумілими собі книжками. Але вкінці він таки стане настільки сильним, щоб вести других! Щоб правильно повести культ. освітню працю між своїми односельчанами. Справді треба подивляти самоосвітників, їхню витривалість. Зокрема беручи під увагу брак підручників. Дуже корисне діло сповнятиме місячник „Самоосвітник“, коли він поставить належно свої лекції.

Поможе гуртам, чи поодиноким громадянам віднайти себе та стати ще один і ще один ступінь вище. А з ними цей сам **ступінь**, етап, пройде й ціла **нація**.

З. К.

*) З приводу статті: „За освітню справу“ М. Осадчука в 1 ч. „Голосу“ і статті: „На вищий щабель розвитку самоосвітнього руху“ в 1 ч. „Самоосвітника“.

Поз'їздове москвопоклонство

Большевицька преса у своїх поз'їздових числах посвячує надзвичайно багато місця враженням делегатів на з'їзд компартії в Москві та „всім благам, які одержать трудящі від найдемократичнішої конституції світа, від партії соціялістичних свобод“. Зокрема „Вісті“ в поз'їздових числах звітують в ряді передових статтей та у звідомленнях хахлацьких депутатів теляче захоплення „народу квітучої України, невід'ємної частини СССР“.

Всі ці звіти і промови депутатів створено на один шабльон: ті самі слова, ті самі речення і той сам панегірик в честь „вождя“.

„Вісті“ з 8. грудня характеризують з'їзд одним реченням в наступний спосіб:

„З'їзд відобразив волю народу. А воля ця — в єдиній, дружній, братерській сім'ї народів СССР під володінням великого Сталіна, — іти залізним кроком невпинно вперед“.

Отже є тут все: і воля народу, а що найважніше — володіння великого Сталіна!

Цікаво, як приняли „трудящі більших міст УССР“ партію „свобод геніяльного творця“. Ці самі „Вісті“ дають на це наступне вияснення для уважного читача советської преси: У Ленінграді „на стадіонах ім. Леніна, Динамо, Кіровського заводу, Краснотриугольника і ін. фізкультурники організували спортивні свята. Майстри фігурного катання показували свою майстерність, сила юнаків і дівчат мчали по крижаному полю, каталися на санках, танцювали.

Центр народнього гуляння зосередився на безкрайому майдані Урицького. Увесь він перетворився у грандіозний танцювальний зал.

Вечори, концерти, карнавали й бали відбувалися у всіх будинках культури і клубах Ленінграда“.

Ми навели умисне цей цитат про радість москалів, який не вичерпує ще тих радісних оргій, які ділялися на вулицях і майданах Москви і Ленінграда. В Москві шаліли з радости, чого доказом пресові репортажі. А якже ж відбувалися ці демонстрації „радості і щастя“ на Україні? Даймо слово самим „Вістям“: „У вечері театральну магістраль Киева — вулицю Воровського — заповнили десятки тисяч трудящих столиці. (Лише десятки тисяч! — прим.). Вулиця перетворилася у великий танцювальний майдан. На балконах багатьох будинків розмістилися духові оркестри“.

Чи не відчуває кожний різницю настроїв у цьому звітуванні?

У Києві, в якому підчас різних свят і парадів брало участь завжди понад чотириста тисяч учасників, (як хвасталася советська преса) — тепер по ухваленні конституції в демонстрації „взяли участь понад 150 тисяч учасників „трудящих України“.

В Одессі демонструвало „близько 100 тисяч“; в Харкові сотні тисяч (советський дописувач докладного числа не подає — прим.). У звітуванні інших міст чергуються такі очеркнення демонструючих мас: „богатотисячні колони, богато людна демонстрація і т. д. Наявна ґрадація вниз! Розуміється, що при демонстраціях попалося й українським націоналістам: транспаренти й плакати закликали до „підвищення большевицької пильності, до викорчування до кінця фашистських негідників“.

Про ідолопоклонство „знатних людий УССР“ свідчать виривки із щоденника Катерини Гончаренко — депутата Донбасу: ...„4. грудня. Засідання редакційної комісії. Я внесла редакційну поправку до статті, де мова йшла про наркомати і було написано „відають“. Я запропонувала замінити слово „відають“ словом „керують“. Голосували мою пропозицію. Поправку прийняли. Тов. Сталін сказав, резюмуючи підсумки голосовання: „Пройшла ваша пропозиція“. — Невеличка редакційна поправка, але все ж гордість охопила мене. Внесла і я свою частку“. Ось і документ про законодавчу працю хахлацьких депутатів. Таких документів можна б набрати далеко більше зо самої большевицької преси.

Важним є підчеркнути, що „Вісті“ щойно в поз'їздових числах містять голоси про відукраїнізовання шкільництва, про саботажі і недомагання в буряко-здачі і ремонту тракторів.

О. К.

„Милі“ советські діти...

Большевицька преса дуже любить розписуватися про те, що тільки в советському Союзі діти ростуть і виховуються в „повному щасті“... Це й не дивно — адже загальнопризнаним вихователем і протектором молоді є „сам атец народоф“. — Сталін. Коли вірити цим оповіданням, то й діти там якісь особливі — всі визначаються „блиском розумних очей, люблять батьківщину й жадібно переймають заповіти соціялістичної моралі“...

А ось із „Правди“ довідуємося ще про деякі додаткові прикмети цієї „милої“ советської дітвори...

В одному з московських театрів влада відкрила спеціяльний діточий кінематограф. Ось тут і зачалася „історія“... Але даємо голос „Правді“:

— „В фоає театру постійно відбуваються бійки. Багато школярів купують квитки на всі шість сеансів, здають до ховальні свої плащі разом із книжками й так, не йдучи до кляси, висиджують у театрі аж до вечора. Трапляються часті випадки, що адміністрація знаходить у дітей гральні карти, або виводить із театру п'яних. **Дванадцятилітню ученицю в часі сеансу приловили на виконанні полового акту з учнем 14 літ. Дівчат узагалі часто виводять із театру за хуліганство“.**

— „Екран кінематографа постійно зазнає ушкоджень, бо в темноті діти кидають у нього каміннями, або стріляють із „рогаток“. Коли в залі гасять світло, то вибухає свист й огидні вуличні лайки (це очевидно для підсилення „мистецьких“ вражень! — Наша примітка). Хулігани-діти ріжуть ножами фотелі, забираючи з собою обивку. Неодноразово завважено, що ученики приходять до театру зо спиртними напоями“.

В згаданому „діточому“ театрі, як видно, відбуваються такі вакханалії батярства й розпусти, що цим інцидентам „Правда“ вважає потрібним дати навіть політичне „виправдання“. Так читаємо: **„Матеріяли, що їх друкуємо, про безчинства в діточому театрі змушують нас забити на тривогу... Треба думати, що в театрі ділає якась досвідчена ворожа рука, яка штовхає дітей на хуліганство, злочини(!) й розпусту“...**

Ось куди „гне“ офіційний орган компартії! Діти, мовляв, тут ні-при-чому, а всі ці паскудства роблять якісь (покищо незнані!) „контрреволюціонери“... Чи не „троцкісти з націоналістами“?...

А ми думаємо, що „контрреволюціонери“ тут ніпричому! За таку „вихову“ дітей — батьки й матері в советському Союзі мають дякувати насамперед „атцу народоф“... **За „У. С.“.**

Із СУЗ

ВИБУХ ЧИ САБОТАЖ?

Московська „Правда“ подає, що дня 11. грудня м. р. о год. 8. вечером на кораблебудівельному заводі в Миколаєві вилетів у повітря паровий котел. Від вибуху згинуло кількох інженерів і робітників. Є також тяжко ранені. „Правда“ пише, що „розслідження причин вибуху доручено окремій комісії.

„ЖИТИ СТАЛО КРАЩЕ“...

Так принаймні запевняють советські головачі і їх підлизні. Але часом, як от в „Комуністі“ ви прочитаєте такий образок советської дійсности:

„Велике Запоріжжя має кілька десятків тисяч населення. Тут є чимало магазинів. Але пройдіться по них — і ви ніде не знайдете костюмів для підлітків 14 років. Важко знайти також білизну, верхні сорочки, брюки. У старій частині міста є спеціяльний магазин, де приймають замовлення на пошиття взуття, проте, приймають їх тільки по вихідних днях“.

СОВЕТСЬКІ „КУРОРТИ“.

В „Комуністі“ з 11. грудня м. р. читаємо такий наївно-реалістичний опис советських курортів — себто лікувальних місцевостей.

„В Пущі-Водиці живе близько 15 тисяч трудящих. Тут розташовано багато санаторій, будинків відпочинку. Що-року зростає кількість трудящих, які їдуть сюди на відпочинок і лікування. Не зважаючи на те, комунальне обслуговування у Пущі-Водиці досі лишається вкрай поганим. Населення й санаторії користаються електроенергією від високовольтної трамвайної сіті, яка зовсім не може служити побутовим і лікувальним цілям. Користаючись цією енергією, санаторії неспроможні подати хворим електро-світлолікування. Немає в Пущі-Водиці каналізації, водопроводу. Артезіянські колодязі не забезпечують населення та санаторії питною водою. Не налагоджене сполучення Пущі-Водиці з Києвом, хоч тут живе багато робітників київських підприємств“.

Одним словом — пролетарський рай ота Пуща-Водиця.

КОНТРРЕВОЛЮЦІОНЕРИ В ХАРКОВІ

З приводу чистки в харківській компартії гримить московська „Правда“ (ч. 351. з 1936 р.) знову на контрреволюціонерів, що орудували в деяких установах, не провадили партійної роботи і „засмітили“ організацію чужими елементами, коротко допустили „грубі викривлення партійної лінії“.

Еспанська фалянґа

(Від нашого кореспондента.).

У відродженій Еспанії прийде до влади націоналістична організація, Фалянґа, так само як в Італії фашизм, а в Німеччині націонал-соціялізм. Фалянґа як це загально називають всі націоналістичні формації і рухи — фашистівська і є однією з найстарших подібних посестер в Европі. Еспанська Фалянґа — це своєрідний націоналістичний рух тільки Еспанії; так само як фашизм в Італії, націонал-соціялізм в Німеччині, рексизм в Бельґії.

Фалянґа — що має за знам'я п'ять схрещених стріл — мала великий вплив на маси і молодь і за монархії, і за республіки, а головно зросла за лівого правління. До вибуху домашньої війни Фалянґа мала 80.000 карних членів, а в четвертому місяці війни на всіх фронтах вже боролося 120.000 членів, в резерві перебувало 150.000 членів, які організують зараз окуповані території; незорганізованих членів є біля 320.000, в тому біля 80.000 жінок. Як бачимо, це сильна формація й основа нової Еспанії. Членами організації стають всі, головно молодь і то з усіх суспільних кляс без різниці; на окупованих територіях нац. урядом існує тільки одна організація — Фалянґа, яка на зразок реґулярної армії вишколює своїх членів. Сильному зростові пособляє само населення, яке скинувши червоне ярмо азіятського варвара, горнеться радо до нових рядів, і то з двох мотивів: а) червоний уряд заповідав, що дасть цивільне правління (народне правління) і добробут, — а дав мілітаризм чужого покрою і вбив соціяльне органічне право, національну економію та побільшив нужду населення до нескінчення; б) населення зрозуміло, що це не лише національна але й соціяльна війна.

З того саме й виринає програма нового уряду з його Фалянґою. Це не є, як дехто називає, монархісти, республікани, мілітаристи. Ідея Фалянґи зближена до націонал-соціялізму, фашизму, рексизму, націоналізму. Це ідея, що руководиться добром нації, а не партій. Фалянґа, що на неї сьогодні спав обов'язок вести визвольну боротьбу, очищує терени від комунізму своєю кров'ю в імя правдивої духової, національної і соціяльної революції. Це не війна людей в кабінетах і м'ягких кріслах, як це бачимо в большевицькому пеклі; це війна нації на отвертому полі за майбутнє і культуру.

Фалянґа як організація — має точно очеркнену програму, на основі якої вірить в свою перемогу, в одиноку Еспанію, її історичну правду і великість та в її майбутню місію серед европейських держав. Фалянґа, отже, поклала собі за обов'язок переродити маси, натхнути їх ідеєю, вказати їм властиву мету й привернути старинні прикмети колишньої еспанської імперії. Очевидно до того можна дійти, коли на місце сварок і безладдя, партійної гризні і боротьби кляс — прийде єдність нації.

Досі для зреалізування тієї програми шкодили багато тзв. сепаратисти. Звідки ж вони — та яка їх мета? Як знаємо, соціял. теорія змагає до автономної господарки і партикуляризму; вона не узнає одноцілої держави і нації, але кожний реґіональний закуток вважає за один живий організм. Наділі — створити це неможливо, але довести до ослаблення одноцілого національного організму досить легко, а це власне ідея соціялістичної думки: сварка і безладдя. Еспанія — це одноцілий національний елемент. Якщо йде про сепаратизм, то він спірається на етнічних поодиноких діялектах і на відрубностях топографічних елементів. Говорити про відрубність і національну різницю — це ще не вистарчає назвати територію, мову, етнічну і територіяльну одноту; слово „нація" мусить мати своє призначення, місію, мусить мати свій космічний зміст. А ті всі сепаратистичні групи, які завважуємо в Еспанії то тут то там, як вульканічні димарі ,не мають ні однієї ані другої з тих прикмет. Тим самим їх „відрубність" є штучним витвором зовнішніх елементів.

До тих елементів, що ще ослаблюють одноцілий еспанський організм, належить сліпа боротьба поодиноких кляс. Працедавець любить слабий режім, а в ньому безправ'я (тимто він йде проти конструктивного мілітаризму чи націоналізму), трактуючи своїх робітників як ворогів. Одні використовують других, а робітник, що жив досі собачим життям не знаходить ніколи права. І тоді збирає своє жниво московський деструктивізм — комунізм.

Еспанська Фалянґа, яка двигнула проти того всього національну революцію — постановила скінчити з безправ'ям, скінчити з тим видовищем, яким сталася Еспанія від якогось часу. Фалянґа хоче, щоб Еспанія була не цирковим видовищем, але несла місію античної і христіянської культури. Здоровий нацональний розум бачив, що існуючі партії скоро чи пізніше завалять державу, тому чимскорше треба завалити те менше коштовне — партії.

Еспанська Фалянґа свою активність обосновує на трьох принципах: родині, спільноті і праці. Поставлена на тих засадах, нова відроджена Еспанія оборонить родину, що є першою клітиною соціяльної одноти, впровадить свобідний розвиток поодиноких жилищ і забезпечить право на працю у всіх ділянках.

Ніякої меншости ані більшости; населення буде трактоване відповідно до його жадань і запотребувань, бо держава переведе земельну реформу пристосовану до модерних вимог суспільности, держава знесе партійне життя і боротьбу кляс та політичних переконань; в Еспанії прийде один режім, який не допустить до пустого балакання, а змагатиме до відбудови втраченого.

Фалянґа бореться за свободу людини; всі, хто працює чесно для себе, родини й держави, — її дістане; хто ж ітиме проти волі нації й державної системи — мусить уступити.

На таких основах мала б повстати відроджена Еспанія; на католицьких засадах, католицьких від старини, а політично тільки еспанська. Бо побіда христіянської Еспанії — значить спокій в одній частині Европи, значить половина шляху до реалізації змагання за повну культуру людства.

Перше, що приступить до відбудови — це релігія, церква, еспанський католицизм, друге — це віднова старих традицій передісторичної еспанської імперії, подібно, як це робить Італія.

За те бореться Фалянґа. За Еспанію велику, могутню, сильну і культурну, за справедливе і спокійне життя, за національну карність і послух. Не за диктатуру і тиранію на большевицький лад, але за гармонію і любов до життя. Бо Фалянґа, фалянґізм, рекс і рексизм, фашо і фашизм, наці й націзм — це покищо малі стежі, але сильні. І на таких саме основах Европа виздоровить себе з дурману божевільних людей Московії.

Микола М. Палій (Рим).

До наших Вп. Передплатників, Читачів, Прихильників і Кольпортерів. Поширюйте наш часопис „Голос" та приєднуйте передплатників! Творіть пресовий фонд „Голосу"!

Коротко:

*** Вказуючи на небезпеку московського комунізму для Ніппону й цілого світу ніппонський премієр Гірота сказав в новорічних побажаннях: „Дух комінтерну є суперечний з національною структурою Ніппону його культурою й цивілізацією і може мати катастрофальні наслідки на долю всесвітнього мира. Тому Ніппон і Німеччина загрожені в першу чергу комуністично-московською небезпекою об'єднали свої зусилля для боротьби із нею".**

*** Червоний московський маршал Тухачевський в розмові з одним французьким журналістом сказав: „Латинська й грецька цівілізація наповнює нас большевиків відразою. Завданням Р о с і ї (!) є вимести те старе дрантя христіянської цивілізації і єдино силою вдасться це осягнути".**

*** В руки польської поліції попали документи про те, що т. зв. Всесвітний Конґрес Мира" організував Комінтерн. На чолі акції за тим конґресом в Польщі стояв член ЦК КПП Юдка Фрахт. На терені Польщі прилучилася до тієї акції також „Ліґа Оборони Прав Людини і Громадянина", до якої належать, — як відомо — українські соціялістичні діячі.**

*** На манджурсько-советській границі дійщі дійшло 5. січня ц. р. до погрому жидів.**

*** Статистика міжнародного бюра праці виявила, що в Англії, Мадярщині, Лотві, Югославії, Болгарії, Естонії, Ніппоні й Швеції число робітників занятих у тяжкім промислі є сьогодні вище ніж в найкращім році передкризових часів — то є в 1929 р. Є це знак, що господарська ситуація в тих державах поправилася.**

*** На 51-шій сесії Національного Індійського Конґресу, що відбувся в перших днях січня промовляв індійський провідник Маґатма Ґанді. Він гостро скритикував нову конституцію, яку Англія надала Індіям. Конґрес ухвалив протестаційні резолюції. Конґрес виявив, що індійський визвольний рух дальше грязне у безвладі пасивізму, властивого індійській душі.**

*** На манджурсько-совітській границі дійшло в днях 2. і 4. січня до збройних сутичок між советськими і манджурськими сторожами. По револьті в Китаю Чанґ-Сує-Ліянґа вважають ці сутички черговою провокацією Москви.**

*** Болгарський король Борис проголосив амнестію з нагоди Різдвяних Свят. Скористало з неї 380 в'язнів.**

*** Болгарський уряд заповів, що в недовгому часі представники Болгарії й Югославії підпишуть договір „вічної приязні".**

*** Югослав'янський уряд запросив до себе чехословацького міністра заграничних справ Бенеша. Його візита в Білгороді буде дальшим виявом рухливости югослав'янської політики.**

*** Англійсько-італійський пакт затривожив Туреччину, яка теж живо заінтересована в середземноморських справах. Італійські півурядові круги заявили, що Італія не має ніяких претенсій до Туреччини і, що вона потверджує постанови догоовру в Монтре (з липня м .р.), яким дозволено Туреччині на фортифікацію її середземно-морського побережжя. Остаточно ту справу вирішить безпосередній італійсько-турецький договір.**

*** Німецька преса подала вістку, що московський уряд приступає до будови 16 літаків великанів типу 6 моторового літака Максим Ґоркій (розбився 1935. року в катастрофі, в якій найшло смерть 38 інженерів), кожний літак матиме крім 8 пільотів 60 людей залоги.**

*** Німецький уряд заборонив всім німецьким літакам крім військових і всім заграничним робити перелети між Одрою і Вартою на пограниччі Польщі. Преса здогадується, що причиною цього є будова воєнних укріплень або важних військових обєктів.**

*** Москва спішить на поміч голодуючим червоним в Еспанії. Мин. тижня підписали представники Каталонії й Советів торговельний договір, в якому Совети зобов'язуються доставити около 35 тисяч тон харчів, збіжжя, муки, цукру, а також вугля й інших сирівців.**

*** Червоний еспанський уряд видав заклик, в якому кличе старшин чужинців, щоб вступали до еспанських большевицьких банд. Старшини чужинці не мусять при тому приймати еспанського горожанства. Ці старшини чужинці діставатимуть три рази більшу пен-**

сію від старшин еспанців, згл. еспанських горожан. Своїх старшин вистріляли, тепер кличуть чужих.

* З еспанської червоної армії втекли до Франції 4 летуни-американці .Червоні платили їм за службу 50 долярів денно.

* До Франції виїхав недавно з червоної еспанської столиці Валенції капітан Мене, беручи із собою 7 мільйонів пезетів нібито на закупно зброї. Але не тільки не вернувся, але й позатирав за собою всі сліди. Другого червоного старшину підполковника Сандіно, б. радника каталонського генералідату, який теж хотів піти слідами капітана Мене вспіли арештувати.

* 6. січня ц. р. відбувся на просторі цілого СССР перепис населення. По провізоричним обчисленням Київ має мати — по большевицьким даним — 700 тисяч мешканців. Можна мати великі застереження до тієї цифри, яку подала московська влада за неповних два дні після перепису.

* Визначний старий большевик Карло Радек, що попав в неласку Сталіна пробував 3 рази поповнити самогубство. На жаль це йому ні разу не вдалося.

* Палестинські араби висунули знову цілий ряд вимог супроти королівської англійської комісії звернених проти жидів. Сподіються нового вибуху арабського повстання. Його сила тим грізніша для жидів й Англії, що на поміч палестинським арабам спішить щораз більше солідарно цілий арабський світ.

* Провідник бельгійських рексистів Дегрей виголосив за помічю італійської надавчої радіостації промову до своїх земляків, а це тому, що соціялістично-демократичні бельгійські чинники відобрали йому свободу слова і публичних виступів в самій Бельгії. Тепер міжнародня соціялістично-демократична масонерія счинила крик, що Дегрей за поміччю посторонніх держав поганить рідне гніздо. В дійсності промова Дегрея була видержана в гідному і спокійному, а не напасливому тоні.

* Італійський парлямент (Вел. Фаш. Рада) рішив на останньому засіданню надати секретареві фашистівської партії уряд міністра. На тому ж засіданні заборонені мішані подружжя білих з чорними (в Абесинії). Німецька преса бачить в тому вплив і перемогу німецьких расових засад в національній політиці.

* В бюджеті СССР на 1937 рік збільшено видатки на армію на 20 проц. в порівнянні з минулим роком.

* Моторизація в Німеччині за гітлерівського режиму зробила величезні поступи. В грудні 1936. р. зареєстровано 29.714 нових моторових возів (особових і тягарових самоходів, автобусів, тракторів, мотоциклів тощо). Є це на 20 проц. більше ніж в грудні 1935. р. Німеччина має ц. р. 457 тисяч моторових возів. Є це три рази більше ніж в 1933. р., а 2 рази більше ніж в 1934 і одну четвертину більше ніж в 1935. р.

* В Ніппоні оснувалася нова „Партія молодих синів Ніппону“. На її чолі станув полк. Гасімото. Гаслом партії є моральне відродження ніппонського народу, а її прапором біле сонце на ечрвоному тлі. В партії вбачає преса фашистівські зразки.

* Французька і советофільська преса вчинила алярм, що німецькі збройні відділи займають Марокко й, що німці починають на велику скалю експлуатувати залізну мароканську руду. Німецький уряд заперечив ці вістки.

Із світових подій

НОВИЙ СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ ПАКТ.

Англія й Італія підписали 2. ц. м. договір в середземноморських справах. Обидві держави зобов'язуються: 1) шанувати взаїмно всі свої права в полосі Середземного Моря; 2) не доконувати в тій полосі ніяких змін в існуючому стані; 3) протиставитися всяким крокам інших держав, які змагали б завести в тій полосі зміни, некорисні інтересам Англії або Італії.

Порозуміння вчорашніх ворогів — годі припустити, щоб Англія так скоро забула Абесинію, а Італія синкції — видається майже сензацією. В дійсності воно є потвердженням нового відношення сил, що повстало після повного підбою Абесинії й у зв'язку з домашньою війною в Еспанії.

Що до Абесинії то Англія, згоджуючися знести санкції з непокірної Італії, сама визнала, що абесинську справу вирішила на довший час зброя італійського вояка. Отже зрадлива для Англії абесинська справа не змогла затемнити тверезого погляду англійської великодержавної думки про конечність зближення до Італії, щоб боронити інтересів Англії на Середземному Морю в обличчі нових загроз. А ці нові загрози наростали неминуче довкола еспанських подій.

Широка і безпосередня участь Італії й Німеччини по стороні повстанчого національного уряду ген. Франко у війні з червоними загрожувала зміною в колоніяльних середземноморських територіях в користь будьто Італії будьто Німеччини. Англійсько-французька й союзницька преса виразно писала, що помагаючи ген. Франко, Італія хоче загорнути Балеари, а Німеччина розсістися в Марокко. А ці зміни, підносячи засяг впливів Італії й Німеччини на Середземному Морю збільшували б і слабість Англії.

Ось чому Англія пішла на порозуміння з Італією. Італія дала вправді запевнення, що не змагатиме сама до ніяких територіяльних змін в середземноморській полосі. Але Англія, зобов'язуючися до того самого, зобов'язалася теж протиставитися і крокам інших держав, які намагалисяби змінити відносини в середземноморській полосі в некористь не тільки свою, але в некористь Італії. А це значить, що Англія не допустить до большевизації Еспанії — бо цеї зміни, передусім не бажає собі Італія.

Англійсько-італійське порозуміння відбулося отже коштом советсько-французької червоної еспанської револьти. Це порозуміння скріпить позицію національного еспанського табору ген. Франко і позицію Італії й Німеччини. Отже наслідки цього порозуміння будуть протилежні до тих, яких сподівалися французько і советофільські міжнародні круги. Вони сподівалися охолодження приязні між Римом і Берліном, а вийшло навпаки. Це виявили події чергових днів.

ОДНОСТАЙНА ПОЛІТИКА РИМУ І БЕРЛІНА.

7. січня німецький і італійський уряди вручили англійському і французькому амбасадорам в Римі і Берліні відповідь-ноту щодо невстрявання в еспанські справи. Нота ця розвіяла в европейських большевикофілів всі сподіванки на розрив між Римом і Берліном по заключенні середземно-морського пакту.

Ноти зазначують, що були зредаговані по обопільним порозумінню урядів Італії й Німеччини. Обидві держави заявляють, що від початку домашньої війни в Еспанії були за цілковитим невстряванням в еспанські справи. В тому часі Англія і Франція не погоджувалися з тим становищем і в своїх потягненнях упривілейовували тоді червону еспанську сторону.. Теперішнє становище Англії і Франції можна вважати упривілейованням ворогів національної еспанської влади, бо дотепер дано червоним незвичайно велику поміч в людях і военному матеріялі, що навіть при повним здержанню від вмішування тепер в еспанські справи, могло б вирішити із зовні вислід внутрішньої війни. Тому Італія і Німеччина пропонують, щоби: 1) всі держави відкликали негайно своїх горожан з еспанських фронтів; 2) всі держави однозгідно станули на становищі повного не тільки безпосереднього й посереднього невстрявання в еспанські справи; 3) щоби усі рішення щодо невстрявання запали негайно. Якщо не дійде до порозуміння всіх держав Італія і Німеччина не будуть обов'язані придержуватися своїх пропозицій.

Згадані ноти виказують, що Італія й Німеччина послідовно змагатимуть до зламання большевицько-московської револьти в Еспанії.

ВИРІШАЛЬНІ БОЇ В ЕСПАНІЇ.

6. і 7. січня національні еспанські війська розпочали генеральну офензиву проти червоних. Наступ був незвичайно енергічний і завзятий. Бої незвичайно жорстокі. Посторонні глядачі стверджували, що повстанці поносили великі втрати в людях, але не зважали на них. Повстанцям, як видно з їх тактики йде про заняття позицій червоних за всяку ціну. Треба підкреслити, що теперішні бої під Мадритом є найзавзятіші від початку війни.

В першому дні наступу національні еспанські війська здобули 140 км. кв. нового терену. Живим рухом військових частин і скорим до подиву перекиданням їх на відповідні відтинки фронту вони здобули цілий ряд північно-західніх місцевостей під Мадритом. На полудневому заході здобули всі позиції червоних на західньому березі ріки Маазанарес. Цей успіх військ ген. Франко військові фахівці уважають найбільшим в облозі Мадриту. Вони вважають, що перше окруження Мадриту, яке вспіло вже здобути національне військо, вирішить незадовго долю еспанської столиці.

Переможня офензива ген. Франко викликала переполох, замішання в червоному таборі. Щораз частіше червоні міліціонери переходять на сторону повстанських військ. Між поодинокими червоними політичними угрупованнями йде завзята боротьба. Шириться анархія. Еспанські елементи по стороні червоних виступають проти розпаношення агентів Москви. На засіданні червоного уряду у Валенсії обвинувачувано мін. загр. справ дель Вайо, що є прямим слугою Москви. Баскійський уряд відмовився советському комісареві Жукову. У зв'язвіддати команду над военною фльотою ку з тими протимосковськими настроями в таборі червоних московський амбасадор Розенберг виїхав на якийсь час до Парижа.

На червоній території вибухло в останніх днях селянське повстання. Селянство від околиць міста Аліканте аж до Валенсії вздовж берега Середземного Моря піднялося проти червоних. Проти селянства вислали червоні карні загони для пацифікації. В усіх містах скріпився червоний терор. В самій Валенсії червона міліція розстрілює денно півтора сотні людей.

Червоні ще можуть в безсилі мститися, але вийти з безсилля вже не можуть. Наближається неминучий кінець дикій гульні московсько-большевицьких агентів в Еспанії.

З українського життя

Свято І. Франка в Букарешті.

В неділю дня 13. грудня 1936. р. букарештенська українська громада святкувала двадцятиріччя смерти Івана Франка. Свято влаштувало т-во „Буковина“ за допомогою п-ні Геркен-Русової та п. М. Бойченка. В програму свята ввійшло мистецьке вступне слово пані Геркен-Русової, реферат д-ра С. Харв'юка про життя і творчість Поета і п'ять інсценізацій: „На пошану Франка“, „Муза“, „Великі роковини“, „Конквістрадори“ і „Пророк“.

Процес ОУН в Рівному.

Небавом розпічнеться в Рівному великий політичний процес проти 13 молодих українців з Костопільщини, а це Петра Левчука, Мих. Стефановича, Мих. Середи, Степ. Назаревича, Олекс. Кіндратюка, Ір. Довжаниці, Дан. Профимчука, Антона й Івана Середи, Ів. Мельника, Марії Олексієнко і Юхима Олексієнко. Усім їм закидають приналежність до ОУН, сходини, курси і підпали.

З'їзд українського студенства в Чернівцях.

В перший день Різдвяних Свят 7-го січня ц. р. відбувся в Чернівцях в залі Українського Народнього Дому черговий звичайний з'їзд Союзу Українських Студентських Організацій в Румунії (СУСОР). В склад СУСОР-у входять такі організації „Чорноморе“, „Запороже“, „Залізняк“ всі три в Чернівцях і студентська секція при культ. спорт. т-ві „Буковина“ в Букарешті. Головою СУСОР-у обрано п. Ярослава Бавера.

Вийшли з в'язниці.

З тарнівської в'язниці вийшли в перших днях січня ц. р. Микола Скрипець, засуджений на 5 років в'язниці, й Іван Будковський і Микола Заболотний — засуджені на 4 роки в'язниці. Всі три із Розвадова над Дністром.

Розв'язання „Лугу“.

Адміністраційна влада розв'язала організацію „Луг“ в Жабю. Команданта її Крижанівського виселено з пригранічної полоси.

Зранив комуніста.

„Газета Польска“ з 8. січня ц. р. подає з Рави Руської, що „в Корчунин член ОУН Володимир Крук пострілив з револьверу члена КПЗУ Замкевича, зранивши його в голову. Замах має політичний підклад“.

Арештування в Бережанщині.

Вночі з 10. на 11. грудня м. р. перевела бережанська поліція ревізію в Марка Лонкевича й Івана і Михайла Думика в Путуторах. Обидвох Думиків арештовано й відставлено до в'язниці в Бережанах. Два дні пізніше перевела поліція ревізію у Грицька Корбили й Івана Левицького, а 15. грудня м. р. ще в Степана Венгера і Мих. Чіха у Путуторах. Всіх арештовано й відставлено до в'язниці в Бережанах.

Просвітянські виклади в Сяноці.

Читальня Просвіти в Сяноці завела в себе звичай щонедільних популярних викладів для своїх членів. Багато таких викладів відбулося вже — інші виписано на таблиці зголошень на р. 1937. Приклад гідний, щоб наслідували його у себе й інші читальні. Тільки ж за мало заінтересування викладами виявляє більшість місцевої інтелігенції.

Засуд 14. селян у Рудках і 6 селян у Комарні за події в Тулиголовах.

Окр. суд на виїздній сесії в Рудках розглядав справу 14. українських селян за співучасть у тулиголовських подіях. У висліді суд засудив: О. Мончака, Т. Павлишина і М. Севецька по 10. міс. в'язниці, Т. Кравця і К. Хлопецького по 7. міс. в'язниці, М. Березку і М. Стецю по 6. міс. в'язниці. Тільки одного обжалованого І. Кравця суд увільнив.

Кромі цієї відбудеться в Рудках ще одна розправа трьох підсудних: Т. Нісівця, П. Репетила і Н. Теслюка.

30. XII. засуджено за це ж саме в Комарні: С. Яремчука і М. Чаврука по 5 міс. і М. Андрухова, І. Саврука (с. Гриня) та М. Чаврука по 4. міс. в'язниці. Двох обвинувачених звільнено.

Популярні виклади для ремісництва й міщанства в Перемишлі.

Філія Наук. Викладів ім. П. Могили в Перемишлі намітила ряд популярних викладів для місцевого ремісництва і міщанства, згуртованого в т-ві „Зоря“. Перший такий інавгураційний виклад відбувся 20. грудня. Референт, дир. Ст. Шах у докладі на тему: „за ідею Грунтвіга“ подав розвій і методи ширення освіти в краях зах. европейських, зокрема скандинавських.

Курс опікунів дorosту в Копичинцях.

Пов. Союз Кр. Р. Школи в Копичинцях улаштував однотижневий курс для вишколу опікунів дороcту. У програму курсу ввійшли всі потрібні до знання тієї ділянки предмети. В курсі брали участь представники 14. сіл Калущини й 4 сіл Гусятинщини.

В тому ж повіті в с. Турові місцеві громадяни заявиви організаторові „Скали“, що вони релігійні без його товариства — з окликом „ганьба“ селяни покинули домівку, де зібрав їх цей організатор на науку.

Український музей у Стемфорд в Америці, якого директор о. Лев Чапельський за свого тримісячного побуту в Галичині вспів зібрати поважну скількість експонатів, уже їх одержав. Вони прибули до Америки кораблем „Европа“. Мім придбаними речами звертають увагу передусім: старі українські друки 17 ст., рідкі галицькі часописні видання половини 19 ст., малюнки і графіка сучасних українських мистців, автографи найвидатніших сучасних українських письменників, ноти-автографи українських музиків; в етнографічній ділянці серія одягів усіх важних територіяльних відмін, великі альбоми посортованих уже вишивок, гуцульська і полтавська кераміка, старі музичні інструменти, різьби в дереві (між іншим тарілка Шкрибляка), малюнки на склі, гуцульські мідяні вироби; поза тим ряд актуальних книжкових видань.

Музей у найближчому часі розпічне порядкування привезених експонатів у свому обширному приміщенні. Тут пригадуємо ще раз усім, що хочуть тримати зв'язок з музеєм, надсилати йому свої видання й інші речі, що адреса музею така:

Ukrainian Museum and Library Stamford. Conn. Glenbrook Rd., USA.
або у Львові: п-ні М. Чапельська, Львів, Вишневецьких 1, II. пов.

Зголошуйтесь на кольпортерів і дописувачів „Голосу“!

Нам пишуть:

З ГОРОХІВЩИНИ

НА СОКАЛЬСЬКОМУ КОРДОНІ.

В горохівському повіті Москва найглибше вкорінилася в роках 27—30 і тому тут боротьба з комунізмом найтяжча. Проте й тут молодь не дармує, вона скрізь поширює національні видання; ширить „Обрії“, „Дешеву Книжку“, „Проміні“, „Всесвіт“. В згаданих роках в тих сторонах націоналіста треба було шукати з свічкою. Тут все було — червоне і читальні й кооперативи. Тут буйно ріс Сель-Роб-Єдність, тут в цілому повіті були засіяні У. С. О. (Українське Соціялістичне Об'єднання), тут багато пішло у в'язниці за приналежність до К. П. З. У. В дні большевицьких річниць Горохівщина виглядала як советська республіка. Горохів репрезентував Червону Волинь. Проте багато комуністів цим не вдоволялося і вони вивандрували до С. С. С. Р. Та там же, як звичайно їхнім уділом стались Соловки, Сибір. Декому вдалося втекти, і цей розказував про „рай“. Само собою це дуже багатьох, навіть запеклих комуністів навернуло, та лишилися ще такі, що їх вже ніщо не переконає й вони дальше ширять комунізм. Але свідома молодь робить своє. Вона їх нищить словом, ділом, буком. Це буде тривати так довго, поки ця зараза зовсім не зникне. Треба ще українській молоді здобути одиноку на Волині Просвіту, що є в руках московських яничарів. Ця Просвіта передплачує одинокий український зрадницький „Гром. Голос“ і польську соціялістичну пресу. В „Просвіті“ висять прикрашені народнефронтівською стяжкою портрети І. Франка й Т. Шевченка. На забавах, що їх улаштовує „Просвіта“, витанцьовують жидки. На Заг. Зборах „Просвіти“ в Горохові, громадянство гостро нап'ятнувало таку роботу, проте тим разом побідили ще червоні числом 70 проти 38. Та націоналістична молодь на 1937. рік поведе сильнішу акцію та прожене геть як із повіту так і з установ запроданців і наймитів.

П. Н-ич.

З ДОЛИНЩИНИ

ПОКІНЧИЛИ З СОЦІЯЛІСТАМИ.

29. XI. м. р. відбулися в Долині надзвичайні Загальні Збори Кружка Р. Ш. Причиною скликання Зборів було те, що голова Кружка др. Дереш без подання причин зрезиґнував з головства, а вслід за ним зрезиґнував цілий виділ. Загальні Збори відбулися дуже бурхливо. Як відомо в Старшині Кружка Р. Ш. були соціялісти. Вони побачили, що приходить кінець їхній злочинній акції і змобілізували всі свої сили, щоб при виборі нової Старшини переголосувати свою лісту. Група соціялістів почала свій виступ на Загальних Зборах від промов про „свободу думки“, „червоний прапор“, а в часі дискусії соціялісти вигукували, що „червоний прапор піднесуть високо“ та в образливий спосіб відносилися до Старшини. Щойно різка та рішуча постава присутніх втихомирила розгуканих соціялістів. Вибрано нову Старшину, з якої усунено двох соціялістів, дотеперішніх членів Старшини.

На тих Зборах громадянство наглядно переконалося хто такі соціялісти і, яку кирину роботу виконували вони у Кружку. Своє правдиве лице показали вони тоді, коли поставлено їх перед дилему: вибирати або жовто-блакитний прапор, або червоний. Вони вибрали червоний. Проти всіх соціялістів, більше або менше червоних мусимо повести якнайострішу боротьбу й усунути їх з нашого суспільного життя, бо від другого чи „пів третього“ інтернаціоналу до третього не далеко.

Ром.

СЕЛО ЯВОРІВ.

До 1930 р. в Яворові не було жадного прояву організованого життя українських селян. В 1930. р. відкрито в селі читальню „Просвіти“, а до її виділу ввійшли старші з громадян. 1935. р. провід читальнею перебирає в свої руки молодь, що свій запал і свою активність виявила в добре зорганізованій освітній праці і село стояло вже на твердих мо-

ральних основах. Аматорський гурток дав ряд вистав, засновано секцію „доросту“, дальше „Жіночу Секцію“ при чит. „Просвіти“. Та на жаль найшлися люди, що, керуючись амбіціями провідництва, стараються захопити керму національного життя в селі в свої руки. Коли це їм самим не вдається, запрошують собі студентів помагати в їхній роботі. Чи молоді люди не мають де виладувати своєї енергії? Та ж нема навіть своєї домівки, кооперативної крамниці, „Сільського Господаря“, спортового товариства, а вони ширять нехіть і деморалізацію. Пора отямитись і стати до об'єднуючої, позитивної праці.

Сусід.

З ДРОГОБИЧЧИНИ

ДО ЧОГО ВЕДЕ П'ЯНСТВО?

(Смерть свідомого юнака в Східниці).

В останньому часі помітний у деяких селах Дрогобиччини сильний зріст п'янства. До них належить м. ін. Східниця, що як промислова місцевість (копальні нафти) дещо заможніша ніж інші села. Розпиваються тут і деякі старші колись поважні господарі, й то не тільки в коршмі, але й „приватно“ по домах До чого це веде, свідчить така недавня подія: 21. листопада м. р. влаштував „Сокіл“ у Східниці безалькогольні вечорниці. В тому самому часі в одного колись поважного господаря запивалися разом з ним усю ніч відомі мочеморди — два з Мразниці й один з Східниці. Над раном ці п'яниці намагалися вдертися на сокільські вечорниці, а коли їх туди не пустили, один з них убив ножем члена „Сокола“ — 18-літнього юнака Ілька Федишина. Покійний був свідомим українцем і взірцевим членом сокільської організації.

Ад.

Присилайте передплату!

Господарський огляд

ЗРІСТ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ.

З кінцем 1934. р. Ревізійний Союз Українських Кооператив об'єднував 2941 кооператив, з кінцем 1935. р. 3013 кооператив, а чисельний стан союзних кооператив на 31. XII. 1936. виказує вже 3097 кооператив. Найбільший процентово приріст виказують районові молочарні — їх прибуло в 1936. р. — 20. Чисельно найбільший приріст виказує група кооператив для закупу і збуту — а це 50 нових кооператив.

„ЦЕНТРОСОЮЗ“ РОСТЕ.

„Центросоюз“ закупив у грудні м. р. гарну фабричну парцелю (у Львові при вул. Львовскіх Дзеці 25) з фабричними будинками й урядженням. „Центросоюз“ примістить тут свою фабрику мила, м'ясарський варстат і розділльню для сільських кооператив львівського району. Площа коштувала 91 тисяч злотих.

УКРАЇНСЬКА КОПАЛЬНЯ ВУГЛЯ в АМЕРИЦІ.

Українська торговельно-промислова Спілка „Гай Тест Лігнайд Кол Ко. Лтд.“ в Бінфейт (Саскачеван), урухомила копальню вугля, що належить до одної з найкращих у провінції Саскачеван. Працює в ній кількадесять українців.

НОВА ТОРГОВЕЛЬНА СТАНИЦЯ в ЯВОРОВІ.

В Яворові при вул. св. Юра відкрив з новим роком п. Остап Харабура крамницю споживчих товарів. Крамниця приміщена в новому домі і засібна в добірний і дешевий товар.

ОСНУВАННЯ ФІЛІЇ С. У. К. У СКОЛІМ.

Дня 8. листопада ц. р. відбулися в Сколім перші основательні збори Філії С. У. К., при участи делегата матірного Т-ва п. Гр. Ганулякa та представників місцевих українських установ й організацій. У склад Ради увійшли як голова Філії п .Мих. Бумба, члени: пп. Вас. Роїк. Юр. Коваль, Вол. Станько, Ос. Цогла. Ос. Щуревич і Пар. Мицицівна. Заступники: Ів. Кутковський і Мик. Івасиків.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ СТАНИЦІ.

В Сколім, в міській будці за ратушем п. Володимир Середяк відчинив галянтерійний склеп. Поручаємо його українській клієнтеці та бажаємо йому як найкращого успіху. У домі Камермана напроти двірця відчинив кравецьку робітню молодий і талановитий кравець, п. Івась Ватаманюк. Вже тепер дає він заняття 3-ом українським челядникам. згл. практикантам.

УВАГА! До мин. числа долучили ми розрахункові перекази і просимо вплачувати передплату. Звертаємо увагу, що число нашого розрахункового конта є 249, і колиб хто з наших Вп. Передплатників не дістав розрахункового переказу »Голосу« і послугувався іншим розрахунковим переказом, приміром закупленим в поштовому уряді, МУСИТЬ НЕОБХІДНО, в місці де є написано »Odbiorca« вписати »Голос«, а в рубриці »№ розрахунку« вписати ч. 249, інакше передплата до нас не дійде. Тим способом не треба буде зайвих реклямацій.

УМОВИНИ ПЕРЕДПЛАТИ: (в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., чвертьрічно зл. 1.60, піврічно зл. 3.—, річно зл. 5.50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. доляр, річно 2 амер. доляри, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редагує Колегія. За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.

Друкарня Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, Чарнецького 26.

„Голос“ — Ваш часопис! Поширюйте його!